

Priredile:
Prof. dr. Senada Dizdar
Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu

Adisa Žero, viši bibliotekar
Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH

Anja Mastilović, dipl. komp. i dipl. bib.
Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH

Upute za kategorizaciju časopisa koji se kandidiraju za **Listu naučnih časopisa od društvenog značaja**¹

Obim koji obuhvata lista

Naučni časopisi od društvenog značaja su časopisi koji nisu referirani u međunarodnim citatnim bazama WoS i Scopus

Svrha

- Evaluacija naučnih časopisa za Listu naučnih časopisa od društvenog značaja
- Upute za uređivanje naučnih časopisa

I Evaluacija časopisa

Bibliografski elementi za identifikaciju i evaluaciju časopisa:

Bibliografski element za časopis	Objašnjenje
Naslov časopisa	Naslov je po pravilu, trajna odrednica časopisa. Treba da što tačnije opisuje tematiku objavljivanih sadržaja. Ako tematika nije prepoznatljiva na osnovu naslova, časopis treba da ima podnaslov kojim se jasno određuje oblast nauke koju časopis obuhvata. Ako se naslov sastoji od akronima, razrješenje treba dati u podnaslovu ili u impresumu časopisa. Naslov časopisa treba uvijek štampati u istom obliku na svim mjestima u publikaciji, osim gdje se koristi skraćeni naslov. Ako je nužna promjena naslova preporučuje se da se s novim naslovom započne novo godište, a da se prethodni naslov na istaknutom mjestu navodi barem još godinu dana nakon promjene.
Numeracija	Godište / broj / godina Brojčane oznake volumena (godišta) časopisa treba da rastu kontinuirano. Kontinuitet se ne smije narušiti ni u slučaju prekida u izdavanju časopisa. Sveske se označavaju redom prema predviđenoj dinamici izlaženja. Po pravilu, kada više brojeva izlazi u jednoj godini,

¹ Iz Rektorata dobili smo savjet da se termin iz naslova dokumenta Lista časopisa od nacionalnog značaja mijenja sa Lista časopisa od društvenog značaja. Problem je bio termin nacionalni interes.

	redni broj 1 dodjeljuje se prvoj svesci svakog novog volumena/godišta. Ako izlazi godišnje, godišta i brojevi se prate i navode u nizu (npr. God. 1, br. 1 (2018), God. 2, br. 2 (2019), itd.). Sveske se označavaju po pravilu arapskim brojevima. Promjenom naslova publikacije, kontinuitet publikacije se ne nastavlja, već ponovo počinje od rednog broja 1.
Stručna oznaka (UDK)	UDK broj časopisa označava oblast i naučne discipline kojima se bavi časopis. On se ispisuje na istaknutom mjestu u svakoj objavljenoj svesci, najčešće uz ISSN broj, kao što se i svaki članak klasificira.
ISSN broj	Časopis ima ISSN kao trajnu i jednoznačnu oznaku, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izdavačka djelatnost. ISSN se sastoji od osam znamenki, uključujući kontrolnu znamenku, koje prethode prefiksu ISSN. Znamenke su arapski brojevi od 0 do 9, s time da se veliko slovo X ponekad može pojaviti kao kontrolna znamenka/kontrolni broj. Ako časopis ima izdanja u elektronskim oblicima ili paralelne prijevode časopisa ili suplemente koji izlaze u posebnim sveskama, dodjeljuju im se zasebni ISSN brojevi (npr. za online izdanje časopisa se dobiva e-ISSN i/ili ISSN za izdanje na CD-ROM-u). Jednom dodijeljeni ISSN broj se ne može koristiti za druge serijske publikacije i nakon gašenja publikacije. Nacionalni ISSN centar za Bosnu i Hercegovinu u Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci Bosne i Hercegovine dodjeljuje ISSN brojeve za serijske publikacije nastale u Bosni i Hercegovini.
Ključni naslov časopisa koji je registrovan u ISSN međunarodnom registru	Ključni naslov je neraskidivo povezan sa ISSN-om, te je kao i ISSN jedinstven za kontinuirani izvor/serijsku publikaciju. Nakon što se ključni naslov registruje u ISSN međunarodnom registru, on se ne smije mijenjati, osim u slučaju pogreške u katalogizaciji. Naslov časopisa je ključni naslov koji uspostavlja ili ovjerava Nacionalni centar ISSN odgovoran za registraciju kontinuiranog izvora i proizlazi iz naslova koji se pojavljuje na naslovnoj stranici ili ekvivalentu štampane publikacije ili iz najpotpunijih informacija o neštampanom izvoru u vrijeme registracije. Ključni naslovi koji su identični, razlikuju se dodavanjem kvalifikacijskih podataka kako bi naslovi postali jedinstveni. Naslovi u ne-romanskim pismima romanizirani su prema ISO standardima ili drugim dogovorenim standardima u kojima ISO standardi ne postoje.
Izdavač	Izdavač časopisa može biti naučnoistraživačka organizacija (NIO), naučno društvo, kao i institucija sa djelatnošću od značaja za nauku u suizdavaštvu sa naučnoistraživačkom organizacijom. Urednik naučnog časopisa mora da ima naučno odnosno nastavno zvanje. Ako je izdavača više, potrebno je jasno navesti prvog, odnosno izvršnog izdavača, a ostale navesti kao suizdavače. Ako je izdavač samo jedan, neophodno je da broj članova uredništva izvan NIO bude najmanje polovina od broja članova uredništva, kao i da broj objavljenih radova autora izvan NIO kao izdavača, bude najmanje polovina u odnosu na jedan volumen, odnosno na godišnjem nivou. Izdavač časopisa navodi se u svakoj objavljenoj

	svesci u impresumu. Novi izdavač može preuzeti izdavanje časopisa, ali samo sa pismenim odobrenjem starog izdavača.
Adresa uredništva	Puna adresa uredništva
Periodičnost izlaženja	Časopis mora izlaziti redovno (u skladu sa frekvencijom izlaženja koja je u njemu naznačena) da bi uopće bio uzet u razmatranje za evaluaciju u važnije baze podataka. Učestalost izlaženja može biti promjenjiva. Sve se promjene javljaju nadležnom ISSN centru kako bi se zapisi u ISSN međunarodnom registru mogli ažurirati.
Impresum	Impresum se daje u svakoj svesci časopisa, na istom istaknutom mjestu i sadrži: 1) naziv(e) izdavača; 2) imena, funkcije i afilijacije članova uredništva; 3) kontakt podatke uredništva: adresu, e-adresu (faks) i telefonski broj; 4) imena i afilijacije članova izdavačkog savjeta; 5) imena osoba zaduženih za jezičku redakciju (lektora, korektora i eventualno prevodioca); 6) štampariju, mjesto štampanja i tiraž; 7) naziv i tačnu internet adresu (URL) baze podataka koja vodi do samog izvora, te u kojoj su članci dostupni u vidu punog teksta (opciono); 8) nazive sekundarnih publikacija (bibliografskih baza) koje indeksiraju časopis; 9) nazive institucija koje finansijski pomažu izdavanje časopisa; i 10) način pretplate i cijenu (opciono). Članovi uredništva i izdavačkog savjeta mogu se navoditi i izdvojeno, na nekom drugom stalnom i istaknutom mjestu. Podaci o časopisu daju se u svakoj objavljenoj svesci. Moguće izmjene unose se u prvom broju određenog godišta.
Redovnost	Broj svezaka koji se izdaje godišnje utvrđuje se prilikom dodjele ISSN-a, te u svesci u impresumu ili na drugom istaknutom mjestu. Svaka promjena izdavanja se javlja nadležnom ISSN Nacionalnom centru.
Paginacija	Brojčana oznaka strana počinje od prve strane teksta prvog članka i nastavlja se kroz sve priloge jednog volumena. Korice, naslovna strana, sadržaj i oglasi se ne obilježavaju.
Uputa autorima	Uputa autorima sadrži detaljne zahtjeve o načinu oblikovanja članaka i slanja, odnosno prijema rukopisa. Zahtjevima se utvrđuje dužina rukopisa, struktura članka (odjeljci), format tabelarnih i grafičkih prikaza, prenos autorskih prava na časopis i sl. Posebno se utvrđuje jedinstven način citiranja. Odabrani format citiranja opisuje se detaljno uz navođenje primjera za svaku vrstu citiranog izvora. Detaljne upute autorima o načinu pripreme članka objavljuju se u najmanje jednom broju časopisa godišnje. Skraćena verzija uputa objavljuje se u svakoj svesci, uz naznaku mjesta objavljivanja detaljne upute.

	<p>Za časopise u elektronskom obliku potrebno je dati detaljne upute autorima na istaknutom mjestu u svakom broju časopisa.</p> <p>Upute obavezno sadrže i dio kojim se ukazuje na obavezu poštovanja naučnih i etičkih principa i pravila prilikom pripreme i izdavanja članka, u skladu sa međunarodnim standardima.</p>
Sadržaj	<p>U sadržaju sveske daje se puni naslov svakog priloga, ime i prezime autora i početna i završna stranica priloga. Sadržaj može da ima rubrike. Naslovi rubrika ne mogu biti zamjena za obaveznu kategorizaciju članaka.</p>

II Evaluacija članaka

Tabela - Oblikovni elementi za evaluaciju članaka i objašnjenja:

Podaci uz članak	Objašnjenje
Naslov	Najosnovniji identifikacijski element članka
Imena autora	Ime autora (svih, ukoliko ih ima više ili korporativnog tijela) i naslov članka najosnovniji su identifikacijski elementi članka
Naslov članka	Neophodan identifikacijski element
Naslov članka na stranom jeziku	Neophodan identifikacijski element
Ustanova u kojoj je autor/ri zaposlen/ni (afilijacija)	<p>Pretpostavlja se da je naučni ugled ustanove povezan s kvalitetom članka.</p> <p>Podatak o ustanovi važan je i zbog lakšeg kontakta s autorom ukoliko uz članak nije posebno navedena kontakt adresa, te važnije baze podataka traže ovu informaciju kako bi indeksirali časopis.</p>
Kontakt adresa	Adresa ili e-adresa autora daje se u napomeni pri dnu prve stranice članka. Ako je autora više, po pravilu se daje samo adresa jednog autora.
Sažetak	<p>Pomagalo u pretraživanju literature putem kojeg se primarni dokument dovodi u vezu sa upitom korisnika.</p> <p>Više ili manje potpuni opis primarnog dokumenta.</p> <p>Sredstvo u službama tekućih upozorenja i baza podataka, jer može biti efikasno sredstvo za informiranje o najnovijoj literaturi i dostignućima u određenom području.</p>
Sažetak na stranom jeziku	<p>Osvjetljavanje sadržaja dokumenata napisanih na nepoznatom jeziku (većina servisa i izdavača prakticira objavljivanje apstrakta na dva jezika).</p> <p>Štampanje i distribucija apstrakta je i efikasno čuvanje svijeta informacija u, i za, određeno polje interesovanja pripadnicima jezički raznorodnih korisnika.</p>
Ključne riječi	<p>Informacijska funkcija,</p> <p>Pomagalo u pretraživanju,</p> <p>Vodič kroz oblast.</p>
Ključne riječi na stranom jeziku	<p>Informacijska funkcija,</p> <p>Pomagalo u pretraživanju,</p>

	Vodič kroz oblast.
UDK broj	Klasifikacija sadržaja, Pomagalo u pretraživanju, Efikasan sistem za organizaciju znanja i upravljanje dokumentima.
Kategorizacija članka	<p>Kategorizacija se provodi u skladu s međunarodnim normama i preporukama. Osigurava kvalitet časopisa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Original scientific paper - naučni članak koji sadrži neobjavljene i nove rezultate originalnih istraživanja u potpunom obliku se kategorizira kao <u>izvorni naučni rad</u>. On se karakterizira kao izvoran rad onda kada daje značajan doprinos određenoj naučnoj problematici ili njenom razumijevanju i kada opisuje nove rezultate istraživanja iz neke oblasti. Rad je napisan tako da bilo koji stručnjak koji se bavi istim područjem na osnovu navedenih informacija može ponoviti eksperiment i postići opisane rezultate s jednakom tačnošću ili unutar granica pogreške koje navodi autor ili može ponoviti autorova zapažanja ili teoretske navode. • Preliminary note - naučni članak koji sadrži nove još uvijek neobjavljene rezultate originalnih istraživanja, ali u preliminarnom obliku, te se kategorizira kao <u>prethodno saopćenje</u>. Ovakav oblik članka podrazumijeva objavljivanje novih naučnih rezultata, ali bez dovoljno pojedinosti koje bi omogućile provjeru iznesenih podataka kao što je slučaj u izvornom naučnom radu. • Review article - naučni članak koji sadrži originalan, sažet i kritički prikaz jednog područja teorije ili praktičnih istraživanja, u kojemu autor i sam aktivno kritički sudjeluje, a u kojem mora biti naglašena uloga autorovog originalnog doprinosa tom području u odnosu na već objavljene radove, kao i pregled tih radova kategorizira se kao <u>pregledni naučni rad</u>. Pregledni rad sadrži cjelovit prikaz stanja određenog područja teorije ili njene primjene. Autor donosi vlastiti kritički osvrt i ocjenu, te obavezno navodi podatke o svim objavljenim radovima koje je koristio kao polazište za svoj rad. • Professional paper - stručni članak, pregledni stručni rad, izlaganje na stručnom skupu, sadrže korisne priloge iz određene struke i za određenu struku, ali ne predstavlja originalna istraživanja. • Ostali nekategorizirani radovi kao što su recenzije, prikazi i izvještaji objavljuju se u posebno za to predviđenom dijelu časopisa.
Datum prispjeca članka u uredništvo	<p>Utvrđivanje prvenstva u objavljivanju informacija i utvrđivanje prava na intelektualno vlasništvo. Zaštita autora i uredništva od negativne kritike ukoliko su neki stavovi ili podaci iz članka u međuvremenu naučno opovrgnuti. Objavljivanja datuma je etičke prirode – uredništva časopisa trebala bi objavljivati članke prema vremenskom slijedu njihova pristizanja u uredništvo.</p>
Datum prihvatanja članka	Svjedočanstvo o recenzentskom postupku tokom kojega je rad eventualno promijenjen kako bi nastala konačna inačica teksta.
Tekući naslov: Skraćeni naslov	Tekući naslov štampa se na svakoj stranici periodične publikacije, a sadrži podatke nužne za brzu identifikaciju. Tekući naslov može biti na bilo kojem mjestu, ali uvijek na istom na svakoj stranici. Potpuni

časopisa, godina, broj volumena, broj tekućeg sveščića, stranice članka od-do	tekući naslov sastoji se od naslova časopisa (može i skraćenog), datuma (dan, mjesec i godina, ili samo godina izlaženja), broja sveska, broja sveščića, naslova članka (može i skraćeni), imena autora ili prvog autora, a ako je moguće i broja stranica koje obuhvata članak. Tekući je naslov nepotpun ukoliko nema dovoljno podataka za jednoznačnu identifikaciju članka.
Literatura	Popis je isključivo onih djela koja su se korištena u naučnom radu.

III Evaluacija časopisa

1. Uređivačka politika časopisa

Etički kodeks uredništva časopisa se temelji na dokumentima, preporukama i smjernicama Odbora za izdavačku etiku (COPE-a - Committee on Publication Ethics).

Uredništvo štiti slobodu naučnog i stručnog izražavanja, te vodi računa o naučnim, stručnim i profesionalnim potrebama autora i šire javnosti. Uredništvo kontinuirano djeluje u smjeru podizanja razine kvalitete časopisa, što uključuje i jasne procedure u ocjeni radova koji se žele objavljivati.

U svim slučajevima eventualnog neetičnoga ili neprofesionalnog djelovanja, uredništvo reaguje, prateći upute i etički pravilnik COPE-a. Uredništvo sve optužbe uzima u razmatranje, traži odgovore i pojašnjenja od autora/ice ili drugih relevantnih sudionika. Ako se dokaže neprofesionalno i neetično djelovanje, uredništvo kroz časopis i/ili preko online stranice časopisa ukazuje na takvo djelovanje, kako se ono ne bi ponovilo.

Uredništvo i od recenzenata traži da iskažu potencijalni sukob interesa koji bi mogao uticati na njihovu ocjenu naučnog rada koji recenziraju (u pravilu nije prihvatljivo da recenzent bude dio istog projekta, mentor ili na drugi način uključen u izradu rada koji se recenzira).

Uredništvo razvija i postupke za upravljanje vlastitim sukobom interesa. Tako se glavni urednik izuzima iz donošenja odluka u slučajevima kada sam ili njegovi saradnici objavljuju radove u časopisu, već odluku donosi izvršni urednik ili raniji glavni urednik ako je član uredništva.

Uredništvo se obavezuje na poštivanje svih zakonskih, podzakonskih i drugih propisa vezanih uz zaštitu podataka prikupljenih tokom istraživačkog procesa, na kojima se temelji naučni rad. Uredništvo će voditi računa da su autori/ice u istraživačkom procesu slijedili upute o etičkom postupanju te osigurali pristanak nadležnih institucija. Ukoliko se ocijeni potrebnim, uredništvo može zatražiti od autora da potvrde jesu li dobili pristanak nadležnih institucija ili da pojasne kako su razriješili moguće etičke dileme.

Uredništvo pazi da radovi koji su uspješno prošli recenzentski postupak budu objavljeni u primjerenom vremenu, u pravilu u jednom od tri naredna broja časopisa. To podrazumijeva i činjenicu da će u slučaju promjene uredništva, novo uredništvo poštovati odluke ranijeg

uredništva vezano za redoslijed objavljivanja članaka koji su uspješno prošli recenzentski postupak. Informacije o načinu provođenja recenzentskog postupka javno su dostupne na online stranici časopisa. Recenzentski postupak je dvostrano slijep (tekstovi su anonimizirani, a identiteti recenzenata nisu poznati autorima).

2. Postojanje i čuvanje uredničke dokumentacije (Registar prispjelih radova, Arhivu izjava autora, Upute recenzentima, Listu recenzenata, Registar recenzija, Etički kodeks)

U registru prispjelih radova vode se osnovni podaci o prijavljenim radovima i autorima, kao što su navođenje datuma prispjeća rukopisa, ispravka rukopisa i datum odobrenja za objavljivanje radova. Registar prispjelih radova se vodi u štampanoj/pisanoj verziji ili u elektronskom obliku kao unakrsna tabelarna datoteka.

3. Redovnost izlaženja (dokaz o najmanje objavljena tri godišta/broja časopisa, te da svaki broj ima najmanje 5 članaka)

Literatura:

- BAS ISO 3297:2008, Informacije i dokumentacija – Međunarodni standardni broj za serijsku publikaciju (ISSN)
- COPE. Committee on Publication Ethics. Dostupno na: <https://publicationethics.org/> (25.11. 2018.)
- Hebrang Grgić, Ivana. Bibliometrijska opremljenost i dostupnost članaka u Hrvatskim znanstvenim časopisima. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 50, 1/2(2007), str. 79-88 Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/vbh-arhiva/broj/95> (25.11. 2018.)
- Hebrang Grgić, Ivana. Kontrola kvalitete znanstvenih članaka objavljenih u elektroničkoj sredini. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 47, 1-2 (2004), str. 78-86. Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/vbh-arhiva/broj/86> (25.11. 2018.)
- ISSN Manual: International Standard Serial Number. // Paris : ISSN InterNational Centre, 2015.
- Maričić, Siniša. Časopisi znanstvene periferije - prema zajedničkoj metodi vrednovanja njihove znanstvene komunikabilnosti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 50, 1-2, (2007) str. 62-78. Dostupno na: http://HrvatskoKnjiznickoDrustvo\Vjesnik_Bibliotekara_1-2-2007\00_impresum.vp
- UNESCO. Upute za pripremu naučnih radova za objavljivanje. // Informatologia Jugoslavica 3, 1/4(1971), 111-127. Upute za uređivanje i oblikovanje časopisa Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa citirano: 2007-04-12. Dostupno na: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2141> (25.11. 2018.)
- Šercar, T. Komunikacijska filozofija znanstvenih časopisa. Zagreb: Globus, 1998. Str. 172-189